

temeljne, prometne, granične, pomorske, interventne i kriminalističke policije u odnosu na dijelove odora policija stranih zemalja, koje smo prikupili međunarodnom razmjenom, prikazat će i postojanje međunarodne policijske organizacije - Interpol.

Kriminalistika će biti samo jedan dio izložbenog prostora s cjelinama - tragom zločinca, tragom zločina, na mjestu zločina uz opis najpoznatijih zločinaca i njihovih zločina. Okrvavljeni noževi, bodeži, puške, pištolji i slike žrtava izložit će se u najnužnijoj mjeri jer iskustvo pokazuje da djeluju uznemirujuće na prosječnog posjetitelja. Ovdje se mnogo očekuje od uspostavljene suradnje s Općinskim i Županijskim sudom u Zagrebu, koji su načelno pristali dostavljati muzeju sudsku dokumentaciju, fotografije i sredstva izvršenja kaznenog djela (ne samo one koji se odnose na krvne delikte već na ostala kaznena djela).

Promet će biti posebna cjelina jer kao mirnodopske čovjekove aktivnosti njegova posljedica je stradanje najvećeg broja ljudi. Najzanimljiviji izlošci bit će odore i oprema prometne policije, policijski automobil i motocikl, mogućnost upoznavanja s radom radarskog uređaja ili prikaz rada uređaja za alkotestiranje.

Nacionalni programi: *Reci drogi NE i Zbogom, oružje*. Dio prostora bit će ostavljen temama kojima se bave tzv. Nacionalni programi: *Reci drogi NE* o štetnosti konzumiranja droga i o borbi protiv njenog raspačavanja i *Zbogom, oružje* o posljedicama neovlaštena držanja i nepažljiva rukovanja oružjem. Glavna atrakcija bila bi stvarna mogućnost uništavanja oružja teškim čekićem na kovačkom nakovnju.

Dječji odjel ili Odjel za djecu bio bi prilagođen posebno djeci gdje bi se ukratko ponovila koncepcija muzeja, a najmlađim bi se posjetiteljima prikazali npr. postupci izazivanja otisaka papirnih linija (daktiloskopija) na različitim materijalima, izrada portreta tražene osobe temeljem opisa svjedoka (tzv. fotorobot), vježba dojave o nekom događaju uz uporabu sredstava veze, ukazalo bi se na postojanje pogreška u percepciji nekog događaja i tome slično. Princip rada bio bi poučavanje kroz igru.

Muzejska čitaonica i knjižnica bile bi smještene na galeriji Muzeja. U knjižnici bi se mogli posuditi ili prolistati udžbenici i priručnici u izdanju Izdavačkog odjela MUP-a i statistički godišnjaci koje izdaje Odjel za analitiku i razvoj MUP-a. Za neko vrijeme statistički podaci će biti na CD-ima i moći će se uz pomoć računala jednostavno pretraživati. Za potonje posebni interes pokazuju studenti za pisanje različitih radnji i novinari. Na raspolaganju će se nalaziti i Internet kojim će se omogućiti uvid na webstranice MUP-a RH i policija drugih zemalja.

Posebna cjelina bili bi kriminalistički romani hrvatskih pisaca za djecu i odrasle, kao i stripovi sa sličnom tematikom.

Muzejski dućan. U dućanu bi se prodavali suvenirni s

motivima hrvatske policije poput fotografija, privjesaka, značaka, čaša, pepeljara, lutaka, automobilčića...

Kolekcionarima bi bila namijenjena mogućnost kupnje prave kape s grbom i svečane kravate policajca ili policijskog časnika. Dijeliti bi se i promidžbeni materijali koji se izrađuju u pojedinim kampanjama.

Od ostalih mogućih akcija spominjemo povremene tribine, predavanja, prigodne izložbe, a zanimljivim se čini organizacija posjeta građana pojedinim policijskim postajama, Centru za kriminalistička vještačenja ili poludnevno sudjelovanje u radu s ophodnjom prometne policije.

Nakon razgledanja muzejskog postava posjetitelj bi trebao ponijeti koristi kao što su:

- policija je servis u službi građana
- zločin se ne isplati
- navike samozaštitnog ponašanja.

O rokovima dovršenja ovog projekta nezahvalno je govoriti, ali se očekuje da bi mogao biti ostvaren unutar pet godina. Koliko će se pak od željenog ostvariti ne ovisi samo o novcu već i o spremnosti struktura MUP-a da prihvate neke od iznesenih ideja.

LITERATURA

- 1 Mikulan, Krunosav. *Povijest policije u Hrvatskoj* // rukopis u fazi izdavanja, Čakovec, 2003.
- 2 Krmpotić, Ivan. *Razvoj kriminalističkog muzeja u Zagrebu* // Priručnik za stručno obrazovanje radnika unutrašnjih poslova, br. 1-2/78., Zagreb
- 3 MUP RH. Dopis svim policijskim upravama, br. 511-01, od 29. srpnja 1993.
- 4 MUP RH. Strategija djelovanja Policija u zajednici, prosinac 2002., Zagreb

THE POLICE MUSEUM IN THE PROCESS OF FOUNDATION

The history of the founding of crime-detection collections, which were sometimes called museums, has a tradition in Croatia that stretches back almost one hundred years.

The collections were founded in various periods, and two elements are characteristic for all of them: they were primarily intended for the training of law enforcement officers and they were closed to the public. The Police Museum (in the process of foundation) represents a change and will be open to the public. The concept for the Museum exhibit takes as its starting point the notion that the visitor needs to acquaint himself with the tasks and role of police in contemporary society in an easy, carefree manner suited to the age of the visitor, where he can be made to feel free and welcome. The potential holdings (which are still being collected) and the intriguing nature of the exhibits make this project exceptionally interesting and socially useful.

The project is entirely in line with the broader project of the way the Croatian police is operating nowadays - "Police in the Community".

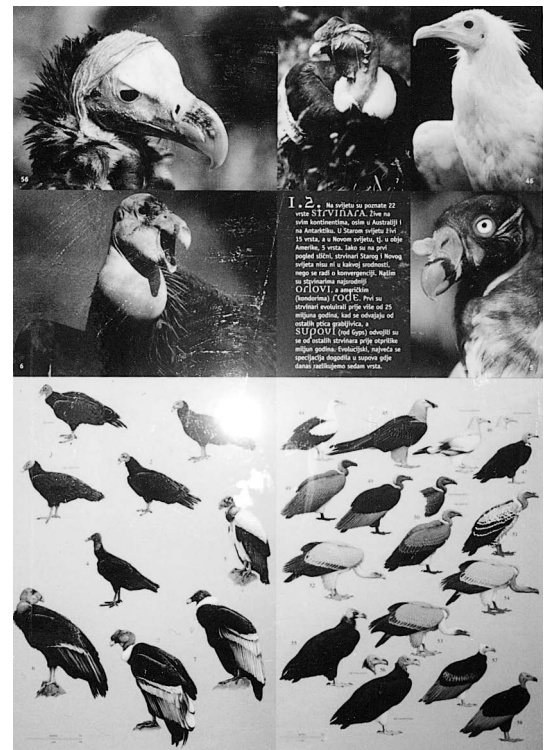
ŽELITE LI STVARNOST ILI MIT? - PRIČA O BJELOGLAVOM SUPU

IRENA GRBAC □ Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

sl.1 Naslovnica kataloga izložbe "Želite li stvarnost ili mit?" priča o bjeloglavom supu
 nakladnik: Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb, lipanj 2002.

sl.2 Strvinari svijeta
 Snimio: Branko Jalžić, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

Želite li stvarnost ili mit? pitanje je koje publici postavlja izložba o bjeloglavom supu Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja. Bjeloglavi sup zakonom je zaštićena vrsta o kojoj se relativno često piše i govori, te se stječe dojam da se radi o stabilnoj populaciji blistave budućnosti. Ovom izložbom odgovaramo na ovu i još mnoge druge zablude koje prate pticu čiji je raspon krila gotovo 3 metra pa je mnogi nazivaju hrvatskim kondorom.

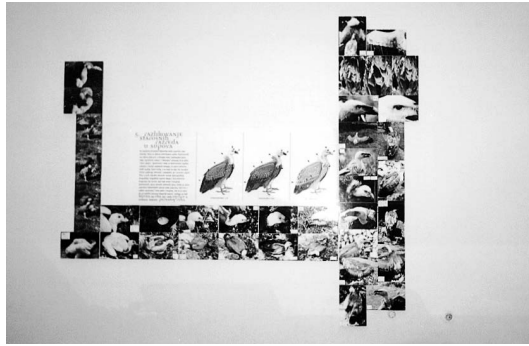
Autori izložbe su Irena Grbac i Goran Sušić, a likovnog postava Željko Kovačić i Lada Krpina (suradnica). Popratni materijal čini katalog (na hrvatskom i engleskom), deplijan, plakat i CD, koji su likovno oblikovali Gorjan Agačević i Vladimir Končar. Izložba se sastoji od četiri dijela.

Prvi dio nazvali smo *Sup i čovjek*. Na velikom drvenom modelu Ahura Mazde (glavni bog zoroastrizma koji ima krila i rep supa) prikazani su brojni prizori iz zajedničke povijesti čovjeka i supa. U drevnom Egiptu sup je bio je

simbol obilja, poroda, majčinstva, rađanja i ciklusa vječne izmjene rođenja i smrti. Danas sljedbenici Zaratrustre (Parsi) u svom sjedištu u Bombaju svoje mrtve izlažu supovima na tzv. Tornjevima tišine na taj način vraćajući njihovu dušu na nebo. Manje je poznata činjenica da su sirene koje su pjesmom očarale Odiseja zapravo bile supovi.

Prema nekim teorijama i anđeli su nekad davno bili bjeloglavi supovi. U Mađarskoj je podignut jedinstven spomenik supu koji je spasio njihovu princezu od neprijatelja. Na Kvarneru a posebice na Cresu brojni su primjeri dugogodišnjeg suživota supa i čovjeka. Sup se nalazi na grbu nekih creskih obitelji, prožima priče, legende, pjesme, imena (mjesto Orlec!)

Drugi dio izložbe upoznaje publiku s osnovnim činjenicama o *biologiji* ove iznimne vrste. Bjeloglavi sup je strvinar - hrani se uginulim životinjama, uglavnom krupnim sisavcima. U ovom dijelu izložbe opisane su

značajke strvinara koje ih razlikuju od ostalih skupina ptica te su ukratko predstavljene strvinari svijeta među kojima su i najkrupnije ptice koje danas lete. Zbog specifičnog načina života strvinari su razvili mnoge prilagodbe objašnjene na velikom modelu supa. Dalje slijedi dioramski prikaz "idealnog" hranilišta na kojem se nalaze razne vrste strvinara specijaliziranih za različite dijelove strvine. Tako u diorama "jedu" gavranovi, sup starješina, bjeloglavi supovi, kostoberina i crkavica - preparati iz fundusa Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja.

Možda najviše divljenja bjeloglavi sup zadobiva svojim letom - jedrenjem na zračnim strujama - fenomen koji je nadalje objašnjen. Cjelina o biologiji supova završava pregledom starosnih razreda kod supova te individualnim razlikovanjem neobično važnim u društvenoj hijerarhiji.

Treći dio izložbe nazvali smo *Bjeloglavi sup na Cresu*. Naime, u Hrvatskoj živi stotinjak parova bjeloglavih supova i to 70 pari na Cresu, 20-ak pari na Prviću te na Krku možda još 5 pari. Na Cresu se, osim zaštite, provode znanstvena istraživanja i markiranje supova čiji

su rezultati i dostignuća prikazana u ovoj cjelini. Tijekom 13 godina markiranja obilježeno je oko 400 ptica te prikupljeno više od 500 podataka o njihovu kretanju. Tako saznajemo da je najveća zabilježena udaljenost što ju je preletio sup ona od Kvarnera do srednje Afrike, gotovo 4000 km! Sam postupak markiranja prikazan je dioromom u kojoj se alpinist penje do supova gnijezda s kompletnom opremom za markiranje.

Četvrti i zadnji dio izložbe odnosi se na zaštitu bjeloglavog supa. Kartama povijesnog rasprostranjenja ove vrste prikazano je smanjenje areala i populacije te su objašnjeni najčešći uzroci koji su doveli do današnjeg stanja ili i dalje ugrožavaju supa. Nadalje prikazani su rezultati dosadašnjih dvadesetogodišnjih napora u očuvanju ove vrste u Hrvatskoj. Organizirano, zaštita supova se počela provoditi utemeljenjem Ekocentra *Caput Insulae* - Beli (ECCIB), 1993. godine u zgradi bivše škole u Belom na otoku Cresu. Slijedi

sl.3 Na velikom drvenom modelu Ahura Mazde (glavni bog zoroastrizma koji ima krila i rep supa) prikazani su brojni prizori iz zajedničke povijesti čovjeka i supa. Snimio: Branko Jalžić, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

sl.4 Zbog specifičnog načina života strvinari su razvili mnoge prilagodbe objašnjene na velikom modelu supa. Snimio: Branko Jalžić, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

sl.5 Dioramski prikaz hranilišta. Snimio: Branko Jalžić, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

sl.6 Pregled starosnih kategorija kod supova. Snimio: Branko Jalžić, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

sl.7 Postupak markiranja prikazan je dioromom u kojoj se alpinist penje do supovog gnijezda s kompletnom opremom za markiranje. Snimio: Branko Jalžić, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

izgradnja oporavišta za supove, hranilišta te mnoge druge akcije. Na kraju odgovaramo na pitanje *Što još treba učiniti?*

Nakon Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja izložba je gostovala u Lovranu (suorganizacija Park prirode Učka), Varaždinu (suorganizacija Gradski muzej Varaždin) te u Gliptoteci u Zagrebu. Kako je izložba napravljena kao pokretna, u planu su i druga gostovanja.

Nadamo se da smo ovom izložbom dio publike uspjeli zaintrigirati da se zapita pitanje iz naslova, da li želi bjeloglavog supa kao dio svoje stvarnosti i budućnosti ili samo kao mitološko biće iz prošlosti?

DO YOU WANT REALITY OR MYTH?

THE STORY OF THE BALD-HEADED EAGLE

Do you want myth or reality? This is the question posed to the public by the authors of the exhibition about the bald-headed eagle at the Croatian Natural History Museum who wanted to provoke the interest of at least part of the public so that they would ask themselves whether they want the bald-headed eagle as a part of their reality and their future or only as a mythological being from the past. The authors of the exhibition are Irena Grbac and Goran Sušić, while the exhibition design was the work of Željko Kovačić and his associate Lada Krpina.

The bald-headed eagle is a protected species that is a relatively frequent subject of reports and discussions, so that we get the impression that it has a stable population and a bright future. Through this exhibition the authors have tried to respond to this and other misconceptions that surround this bird that has a wingspan of almost three metres, so that many call it the Croatian condor.

There are some one hundred pairs of bald-headed eagles in Croatia - 70 pairs on the island of Cres, some 20 pairs on the island of Prvić, and perhaps another five pairs on the island of Krk. On Cres the eagles are not only protected but also subject to scientific research and tagging; the results of the research and tagging are presented in this section. During 13 years of tagging, 400 birds were registered and more than 500 sightings were recorded. The maps of the distribution of the species show the reduction of the range and the population and explain the most frequent reasons that led to the present situation, factors that still threaten the eagle.

The exhibition also shows the results of the twenty years of efforts made to preserve the species in Croatia, where protection began to be undertaken in an organised fashion in 1993 with the founding of the Eco-Centre Caput Insulae - Beli (ECCIB).